

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Hana Boháčová

Datum vytvoření: 13. 02. 2013

Číslo DUMu: VY_32_INOVACE_07_CJL_1

Ročník: III.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace, Estetické vzdělávání

Vzdělávací obor: Literatura

Tematický okruh: Počátky písemnictví v českých zemích

Téma: Slovanské kořeny písemnictví

Metodický list/anotace:

Žáci se seznámí s obdobím Velkomoravské říše a jejím významem pro naše písemnictví – příchod cyrilometodějské mise, s nejstaršími literárními památkami – Proglas, legendy.

Slovanské kořeny písennictví

Velkomoravská říše

Konstantin a Metoděj – cyrilometodějská mise

Cyrilice a staroslověnština

Nejstarší písenné památky

- Proglas
- Život Konstantinův
- Život Metodějův

2. polovina 9. století

Velkomoravská říše

Vysoká úroveň kultury

Pevná organizace s jediným vládcem – vzorem pro feudální zřízení

Kde se rozkládala Velkomoravská říše?

Dnešní rozloha Moravy, Slovenska, Čech, zasahuje do Rakouska, Maďarska, Polska, Německa – prohlédněte si následující mapku!

Velkomoravská říše

Obr. 1

Příchod Konstantina a Metoděje

Roku **862** se obrací kníže **Rostislav** na **Byzanci** (jako významné středisko kultury na východě) a **Michala III.** s prosbou:

„Náš lid se odřekl pohanství a drží se křesťanského zákona. Nemáme však takového učitele, který by nám pravou křesťanskou víru vyložil v našem jazyku... Nuže, pošli nám, pane, takového biskupa a učitele.“
(Život Konstantinův) (1)

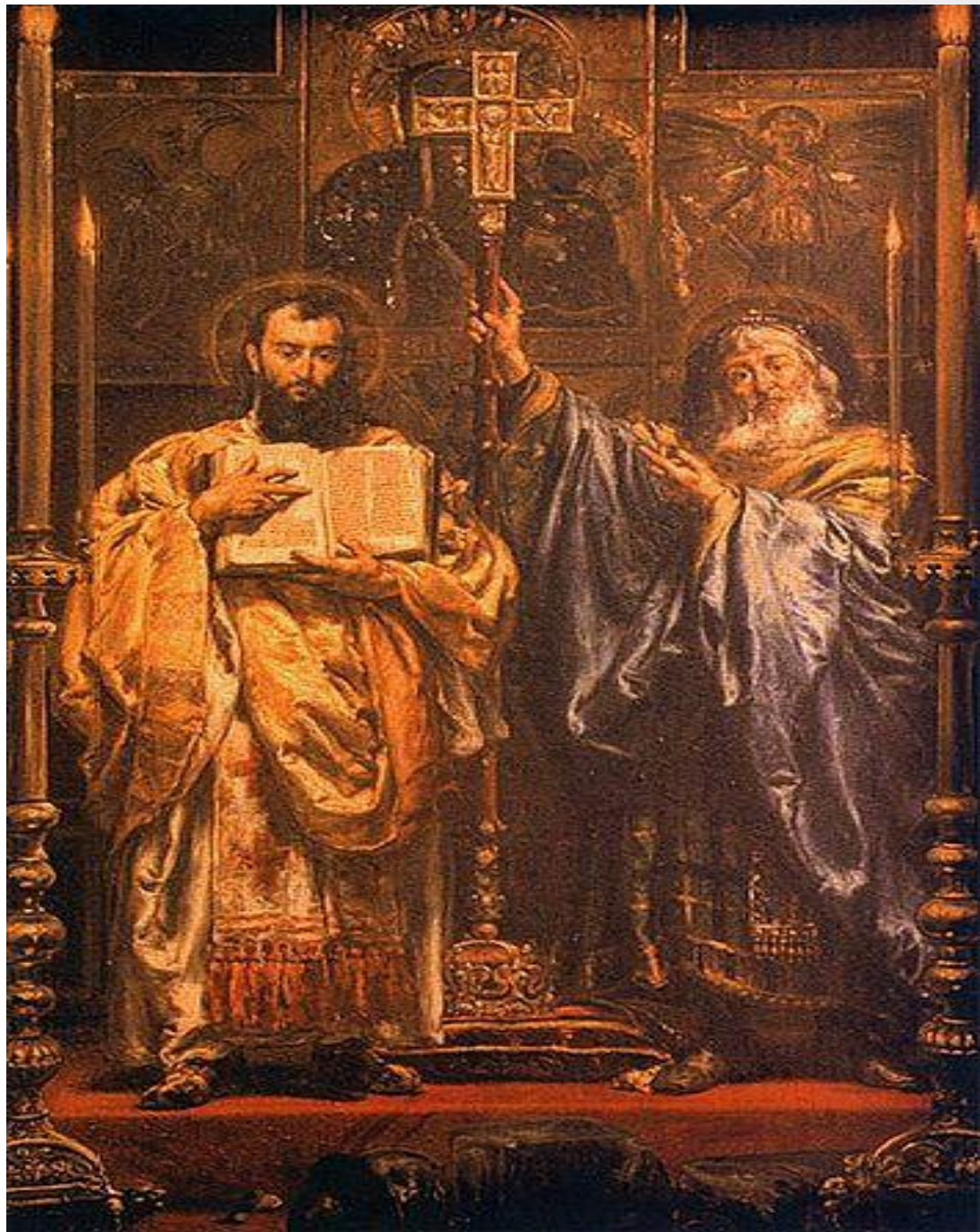
Císař řekl Konstantinovi:

„Slyšíš, filozofe, co praví? Jiný toho nemůže vykonat, leda ty. Hle, tu máš hojné dary, vezmi si svého bratra opata Metoděje, a běž. Neb vy jste Soluňané a Soluňané všichni hovoří čistě slovansky.“ (Život Metodějův) (2)

Jaký význam měla podle vás cyrilometodějská mise?

Obr. 2

Cyril a Metoděj

Význam mise

Vytvoření jazyka a písma

Politický charakter – vytvoření a upevnění domácího duchovenstva jako obrany proti vlivu a rozpínavosti Východofrancké říše

Hlaholice

Obr. 3

Nejstarší literární díla

Právní povahy – Nomokánon, Zákon sudnyj ljudem

Vzdělavatelná četba – Paterik (vyprávění o mniších, poustevnících)

Oslavná kázání

Nejvýznamnější památky:

Proglas

Život Konstantinův a Život Metodějův

Proglasъ

Pravděpodobný autor – Konstantin

Předmluva k překladu evangelia

Veršovaná forma

Opírá se o slova apoštola Pavla:

„Chci raději pět slov povědět, a svým rozumem je říci, aby i všichni bratři rozuměli, než deset tisíc slov nesrozumitelných.“ (3)

Jak rozumíte tomuto výroku?

(Obhazuje právo člověka naslouchat bohoslužbě v mateřtině)

Co je to evangelium?

(Text pojednávající o životě, smrti a zmrtvýchvstání Ježíše Krista)

Život Konstantinův a Metodějův

Obrana díla

Vysoká umělecká úroveň

Autoři pravděpodobně žáci Konstantina a Metoděje

Autoři **nejsou totožní** – poznáme podle **odlišného zpracování**:

1. **Život Konstantinův** – metafory, přirovnání, citáty z Písma, soustředěn na filozofickou problematiku Konstantinova díla; často poplatný dobovému teologickému zaměření – **číselná symbolika** oblíbená ve středověku: **číslo 7** (Konstantin byl poslední ze 7 dětí, rodiče 14 let zachovávali čistotu, zemřel ve 42 letech, papež choval jeho tělo 7 dní v rakvi).
2. **Život Metodějův** – prostší, vyprávění **událostí** z Metodějova života

Otázky k zamyšlení

Využijte poznatky z dějepisu!

- Jak hodnotíte význam Velkomoravské říše?

(otevřená otázka)

- **Co víte o panovnících?**

(kníže Rostislav, Svatopluk I., Mojmir II.)

- Slyšeli jste o Velehradu?

(nachází se na Moravě, každý rok se zde konají oslavy Cyrila a Metoděje)

- **Víte, kdy slavíme státní svátek – Půchod Cyrila a Metoděje?**

(5. července)

Citace, zdroje a literatura

- Obr. 1: TANKRED. *Soubor:Great moravia svatopluk.png - Wikipedie* [online]. [cit. 19.6.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Great_moravia_svatopluk.png
- Obr. 2: NEZNÁMÝ. *Soubor:Cyril and Methodius.jpg - Wikipedie* [online]. [cit. 19.6.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Cyril_and_Methodius.jpg
- Obr. 3: NEONEO13. *Soubor:Bascanska ploca.jpg - Wikipedie* [online]. [cit. 19.6.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Bascanska_ploca.jpg
- (1)(2)(3) PROF. DR. HRABÁK, DR.SC., Josef a kol. *Průvodce po dějinách české literatury*. Praha: Panorama, 1978.
- PROF. DR. HRABÁK, DR.SC., Josef a kol. *Průvodce po dějinách české literatury*. Praha: Panorama, 1978.